

טובי העיתונאים שרטטו קווים לדמותו ופועלו של הרבי לרגל מלאת לו שבעים שנה, מתנות ומכתבי ברכה שוגרו מכל רחבי תבל, והיו ששיערו כי בגין הגיעו לגיל שבעים, יפחית הרבי מפעילותו. אך דווקא אז, ברגע השיא - התוועדות יום ההולדת בהשתתפות אלפי חסידים - הטיל הרבי את חב"ד למערכה אינטנסיבית של תנופת פעילות מחודשת. הרבי ביקש כי יקימו ע"א מוסדות חדשים! לא מנוחה, ולא הפחתה בפעילות, אלא הכפלת הפעילות - זו היתה מטרתו של הרבי, ובקשתו נשאה פירות, שאת תוצאותיה ראו בכל רחבי תבל ● 36 שנים חלפו, ו'בית משיח' משחזר את המבצע האדיר שכונה בשם "ע"א מוסדות"

מאת שניאור זלמן ברגר

הרבי מבקש מתנת יום הולדת
71 מוסדות

הרבי מקבל מתנות בהתוועדות. אילוסרטציה.

חדשים

מתנות לקראת יום ההולדת השבעים

בעיצומה של התוועדות י״א ניסן תשל״ב — לרגל מלאת שבעים שנה לרבי מלך המשיח, ביקש הרבי מהחסידים כמתנת יום הולדת, להקים ע״א מוסדות בכל מדינה ומדינה. מאותו רגע נכנסה חב״ד למערכה חדשה.

חסידים שיגרו מתנות לרבי — מי בהוספה של שבעים דקות בלימוד תורה, מי בנתינת צדקה בסכום שבעים, ומי בשבעים שעות במבצע תפילין.

מהיכן שאבו החסידים את הרעיון ל׳מתנות׳ מעין אלו?

בשביל לקבל תשובה לכך, יש לחזור שלוש שנים אחורה— י״ד בכסלו תשכ״ט. אותו יום מלאו ארבעים שנות נישואין לרבי והרבנית הצדקנית, ורבים מהחסידים שיגרו ברכות, ולחלקן צורפו החלטות טובות. על כך השיב הרבי, הן בשיחה פומבית והן באגרת מיוחדת, שכל אחד מציבור המברכים יקבל על עצמו החלטות טובות הן במעשה והן בלימוד תורה. כדרכו הקדושה, הרבי לא שלל את עניין המתנות, אלא מינף זאת להוספה בתורה ובמצוות, ובקבלת החלטות טובות. זו הייתה הפעם הראשונה שהרבי דיבר על אפשרות לתת ׳מתנות רוחניות׳.

שלוש שנים עברו, ויום הולדת השבעים מתקרב, והחסידים החלו להתכונן מבעוד מועד. בכינוס אנ״ש שנערך בארץ הקודש ביום כ׳ מרחשוון תשל״ב, הוחלט שלקראת שנת השבעים אנ״ש יקבלו עליהם את ההחלטות הבאות:

- למלא את הוראות הרבי מתוך שמחה.
- לתרום סכום שבעים לכל נפש, על דעת הרבי.
- להוסיף בלימוד הנגלה והחסידות במספר שבעים.
- לקרב יהודים במספר שבעים, ובמיוחד בקשר למבצע תפילין.

הרב אהרן פרידמן מכפר חב״ד, שיגר פנייה מיוחדת לעסקני אנ״ש בארץ ישראל, בה ביקש מהם להציע רעיונות להקמת מוסדות, ויוזמות לפעולות חדשות לקראת יום הולדת הרבי.

מסתבר שלא רק בקרב חסידי חב״ד הורגשה תכונה לקראת יום ההולדת השבעים של הרבי, אלא גם בעולם היהודי כולו. אדמו״רים ורבנים שיגרו מכתבי ברכה. ראש ממשלת ישראל דאז הגב׳ גולדה מאיר, שיגרה את שגריר ישראל דאז בארה״ב מר יצחק רבין, להביא לרבי את איחולי הממשלה והעם היושב בארץ-הקודש. ראש עיריית נתניה באותם ימים, מר עובד בן-עמי, החליט להעניק מתנה מקורית לרבי — הוא קרא לרחוב בעירו בשם ״רחוב חב״ד״ והרבי השיב לו על כך באיגרת תודה.

אף נשיא ארצות הברית מר ניקסון שלח לרבי אגרת מיוחדת עם שליח מיוחד הסופר היהודי הנודע מר הרמן ווק שהגיש את האגרת לפני ההתוועדות הגדולה.

במקביל למתנות, ערכו עסקני חב״ד מתקפת הסברה משולבת בכלי התקשורת, החל מה׳ניו-יורק טיימס׳, וכלה ב׳שערים׳ וב׳הצופה׳. העיתונים הגדולים ברובם פרסמו כתבות נרחבות על הרבי, מאמרים, ראיונות ודיווחים היישר מ-770. בין העיתונים שעסקו אז ביום הולדתו של מנהיג העם היהודי, היו: ״ידיעות אחרונות׳, ׳מעריב׳, ׳הארץ׳, ׳ביטאון חב״ד׳ ו׳הצופה׳. הגדיל לעשות עיתון ׳שערים׳ שהקדיש את עיתון י״א ניסן לכבוד הרבי. ה׳ניו-יורק טיימס׳ הקדיש כתבה מיוחדת בה שרטט קווים לדמותו של הרבי. אחד מעורכי העיתון שבילה ב׳בית חיינו׳, שוחח עם הרבי והעלה את רשמיו בעיתון העולמי.

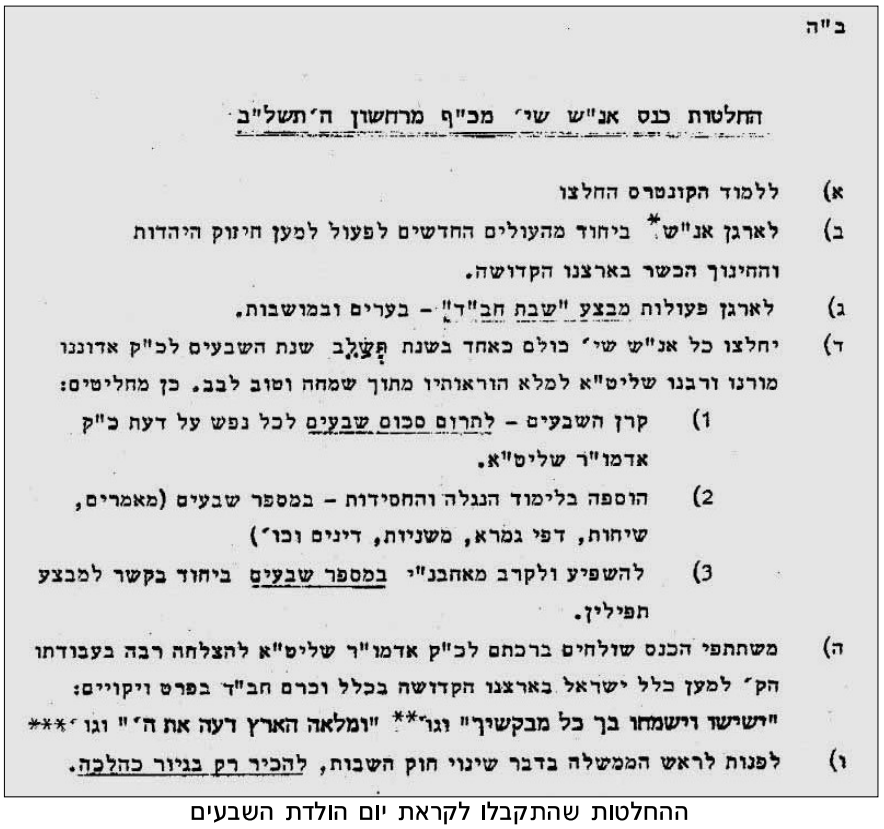
מתנות לתלמידים

בהתוועדות שערך הרבי לכבוד י״א ניסן, נכחו אלפים רבים. לא מעט חסידים הגיעו במיוחד מארץ הקודש וממדינות אחרות, כמו גם אישי ציבור ועיתונאים רבים. משה אישון, מבכירי הכותבים בעיתון ׳הצופה׳, תיאר את אשר ארע ב-770 מזווית ראייתו:

״אלפים באו להתוועד. מאות מאות באו לברך את הרבי באופן אישי. באו מושלים, באו שליחים מיוחדים, בתוכם הסופר הרמן ווק, שהעביר לאדמו״ר ברכה מיוחדת מאת נשיא ארצות הברית, ריצ׳ארד ניקסון. בא גם שגריר ישראל בארצות הברית יצחק רבין ובירך את הרבי בשם ממשלת ישראל. בא נציגו של ראש העיר לינדסי והגיש לאדמו״ר תעודת הוקרה מעיריית ניו יורק.

״הרבי קיבל את כולם בלבביות. לכל אחד התאים מילת תודה. הוא גם קיבל אלפי מתנות מכל העולם, בתוכם אלבום מיוחד בו חתומים רוב שרי הממשלה וכל ה׳מי ומי׳ של מדינת ישראל״.

על המתנות הרבות שקיבל, הודה הרבי בעל פה, ולחלקם גם בכתב. ליחס מיוחד זכו תלמידי מוסדות חב״ד ברחבי תבל, להם שלח הרבי כאות תודה, מתנה מיוחדת.

ב"ה

החלטות כנס אנ"ש שי' מכ"ף מרחשון ה'תשל"ב

א) ללמוד הקונטרס החלצו

ב) לארגן אנ"ש* ביחוד מהעולים החדשים לפעול למען חיזוק היהדות וההינוך הכשר בארצנו הקדושה.

ג) לארגן פעולות מבצע "שבת חב"ד" – בערים ובמושבות.

ד) יחלצו כל אנ"ש שי' כולם כאחד בשנת הַשַּׁלֶג שנת השבעים לכ"ק אדוננו מורנו ורבנו שליט"א למלא הוראותיו מתוך שמחה וטוב לבב. כן מחליטים:

1) קרן השבעים – לתרום סכום שבעים לכל נפש על דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

2) הוספה בלימוד הנגלה והחסידות – במספר שבעים (מאמרים, שיחות, דפי גמרא, משניות, דינים וכו')

3) להשפיע ולקרב מאחבנ"י במספר שבעים ביחוד בקשר למבצע תפילין.

ה) משתתפי הכנס שולחים ברכתם לכ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה רבה בעבודתו הק' למען כלל ישראל בארצנו הקדושה בכלל וכרם חב"ד בפרט ויקויים: "ישישו וישמחו בך כל מבקשיך" וגו'** "ומלאה הארץ דעה את ה'" וגו'***

ו) לפנות לראש הממשלה בדבר שינוי חוק השבות, להכיר רק בגיור כהלכה.

ההחלטות שהתקבלו לקראת יום הולדת השבעים

אנשים מכל קצות הקשת הגיעו להתוועדויות י"א ניסן, והגישו מתנות מקוריות לרבי. בתמונה: י"א ניסן תשל"ז

התלמידים והתלמידות המבוגרים קיבלו תניא כיס שנדפס בשנת השבעים, בעוד שהתלמידים הצעירים קיבלו סידור. למתנה צורפה אגרת תודה מיוחדת שהודבקה על הכריכה הפנימית של הספר.

בקשה, הפצרה, תחינה: ע"א מוסדות חדשים

התוועדות י"א ניסן. התרגשות החסידים גואה. אורחים רבים נוכחים בהתוועדות. הרבי פותח באמירת מאמר חסידות ואחר כך פותח בשיחה המתייחסת ישירות לנכתב בעיתונות על כך שהגיע לגיל שבעים, וכעת צריך לשקול הפחתה בקצב הפעילות, או אפילו לקצוב לעצמו הפוגה למנוחה. הרבי הסביר כי דווקא כעת צריך להגביר את הפעילות, ומכיוון שישנו עניין הדורש תוקף מיוחד לביצועו, לכן חיכה לשעת הכושר בה תהיה "התעוררות מתאימה וגם התעוררות הניכרת בגלוי". כעת הוא מנצל את ההזדמנות לפנות ב"בקשה, הפצרה ותחינה" – להקים במשך שנת השבעים, ע"א (שבעים ואחד) מוסדות חדשים.

מסתבר שלא רק בקרב חסידי חב"ד הורגשה תכונה לקראת יום ההולדת השבעים של הרבי, אלא גם בעולם היהודי כולו. אדמו"רים ורבנים שיגרו מכתבי ברכה. ראש ממשלת ישראל דאז הגב' גולדה מאיר, שיגרה את שגריר ישראל דאז בארה"ב מר יצחק רבין, להביא לרבי את איחולי הממשלה והעם היושב בארץ-הקודש

הרבי עורר על כך בדברים נלהבים, ואף הבטיח השתתפות של עשרה אחוזים מההוצאות, אשר שלא כרגיל – תינתן מראש, כדי שיוכלו להתחיל תיכף בהקמת המוסדות.

את המטרות והכוונות הלכה למעשה, הבהיר הרבי ב'יחידות' משותפת לשניים שעמדו בראש מוסדות חב"ד בארץ הקודש באותם ימים – הרב שלמה מיידנצ'יק יו"ר ועד כפר חב"ד, והרב אפרים וולף מנהל ישיבות 'תומכי תמימים' ויו"ר אגו"ח. במשך כשעתיים ביאר הרבי כי כוונתו בהקמת המוסדות היא לייסד מוסדות חדשים, כולל גם הכנסת עסקנים חדשים לעבודה בכרם חב"ד, מכיון שהעסקנים הותיקים עמוסים בעבודה בקיום וביסוס המוסדות הקיימים. אשר על כן יש צורך בעסקנים חדשים שיתמסרו למוסדות החדשים במלוא האחריות והמסירות, ללא הגבלת שעות עבודה וכדומה. הרבי נתן להם כמה כללים לפיהם יפעלו ולהלן תוכנם:

● אין פירושם של מוסדות אלו, שצריכים להיות ענקיים. אלא כל מוסד בכל

תחום שהוא של תורה ומצוות והפצת היהדות.

- על העסקנים יש מעמסה גדולה, לכן צריכים להצטרף עסקנים חדשים.
- לאו דווקא הכוונה ל-71 מוסדות, אלא מינימום 71.

החשיבה החלה להשתנות

הוראת הרבי החלה לרדת לפסים מעשיים כבר בימים הבאים, כאשר הוקמו "ועדי ע"א מוסדות" בכל מדינה ומדינה. בעוד העסקנים חשבו עד עתה כיצד לשרוד עם המוסדות שהקימו, הרבי שינה את כיוון החשיבה אצלם, והם החלו לחשוב כיצד להקים מוסדות חדשים, לפתוח מחלקות חדשות, לארגן אירועים גדולים וכיוצא בזה. דפוס החשיבה החל לעבור ממיגננה והישרדות ליוזמה ועשייה בכיוון חיובי: כיצד לבנות, כיצד להתקדם, כיצד להכניס עוד ועוד עסקנים חדשים לפעילות.

"ע"א מוסדות" גרם לפעילות מחודשת בכל רחבי תבל, ולא רק. בארץ הקודש לבדה הוקמו ע"א מוסדות חדשים, ביוזמת ופיקוח הוועד שהוקם במיוחד לצורך זה, ועל כך נעסוק בשורות הבאות.

יריית הפתיחה היתה בכינוס מיוחד שנערך לכל אנ"ש ביום שלישי של חול המועד פסח בכפר חב"ד, לכבוד יום הולדת השבעים של הרבי. כינוס זה התקיים על פי הוראת מזכירות הרבי. בכינוס נשמעו נאומים נלהבים מפי המרא דאתרא הרב שניאור זלמן גרליק, ר' שלמה מיידנצ'יק, ר' אפרים וולף, ר' זושא הפרטיזן (וילימובסקי), ר' אברהם לידר ויבלחט"א ר' ברוך נחשון, ר' יוסף הרטמן הרב זלמן אבלסקי ור' יעקב מינסקי.

ר' זושא הפרטיזן כדרכו, נאם בהתלהבות רבה. תחילה דיבר על המניעים של החסידים שנסעו לרבי לרגל יום הולדתו, ולאחר מכן דיבר על החובה להירתם ל"ע"א מוסדות". לאחר שהביא נקודות משיחות הרבי בנושא, הסביר את החשיבות שמייחס הרבי להקמת המוסדות החדשים:

"כל אחד שישאל את עצמו – לא את השני – כיצד הוא ניגש לעניין בנפשו בגופו ובממונו. בי"א ניסן הרבי דיבר על כך, ואחר כך קרא לכמה חסידים ליחידות', אותם החזיק במשך שעתיים! זמן בו יכל לקבל 30 עד 40 איש ליחידות!

"הרבי אמר לעשות את הכינוס הזה בו אנו נמצאים ולכן זו נתינת כוח, שנצא מהכינוס עם מסירות נפש. בואו נברך כולנו יחד, שנעשה כמו שצריך את כל העניינים שהרבי אמר ביום הגדול; ושכל אחד יהיה שותף לע"א מוסדות, ואז בוודאי נעזור בכך שהרבי יבוא אלינו בשנה זו".

בסיום האסיפה, נמסרה הודעה לציבור המשתתפים, כי המעוניין לסייע, מוזמן להגיע ביום חמישי – איסרו חג – בשעה חמש למשרדי ישיבת 'תומכי תמימים' בלוד לאסיפה, בה ידונו כיצד ליישם הלכה למעשה את הוראת הרבי אודות הקמת "ע"א מוסדות".

באסיפה זו הועלו הצעות רבות ומעניינות לגבי מהות המוסדות החדשים, רעיונות אלו נכתבו בדו"ח מיוחד. הנה רשימה אקראית של כמה מההצעות:

ארגון כינוסי תורה ופרסום הנאמר בכינוסים; ישיבות לנוער בימי החופש; יישובים חדשים; גמ"ח לבוגרי הישיבה; בתי כנסת בקיבוצים; שיעורי חסידות בישובים.

חודש לאחר מכן, בכ"ה באייר, התקיימה אסיפה במשרדי הישיבה בלוד, בה דיווחו המשתתפים על הנעשה עד כה בנוגע לע"א מוסדות. המשתתפים (מתוך הפרוטוקול): ר' זושא וילימובסקי, ר' ברוך גופין, ר' אפרים וולף, ר' ליפא קורצוויל, ר' מאיר פרדימן, ר' נתן וולף, ר' משה סלונים, ר' נתן ברכהן, ר"מ מצרפי, ר' יעקב מינסקי, ר' שמואל זלמנוב, ור' שלום בער בוטמן.

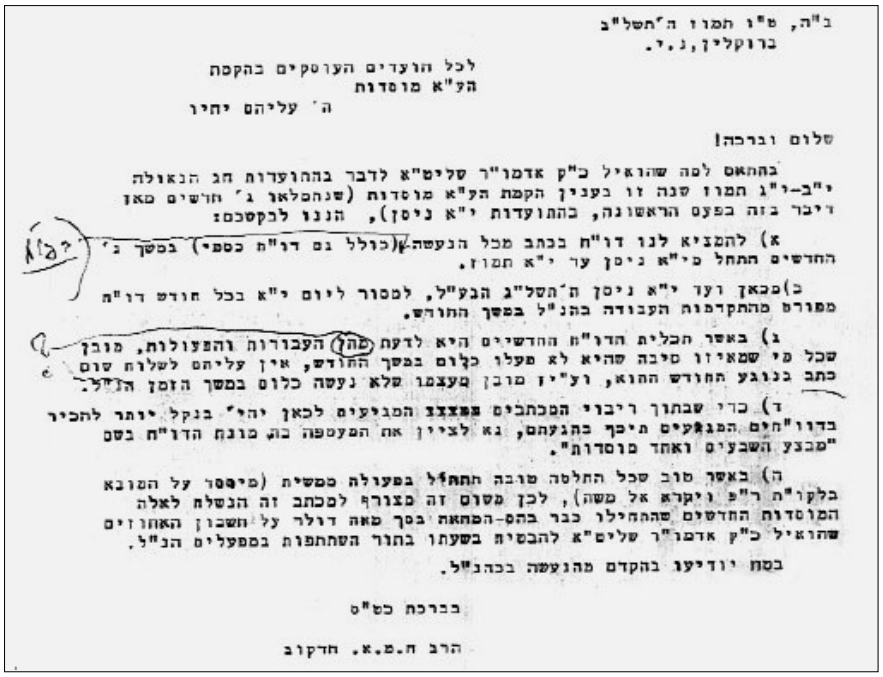
כל אחד סיפר מה נעשה במקומו הוא והוצעו הצעות שונות. באסיפה הוחלט על הקמת מטה ארצי להקמת ע"א מוסדות.

אלבום ע"א מוסדות

כאמור בגוף הכתבה, לא רק בארץ הקודש הוקמו ע"א מוסדות, אלא גם ברחבי תבל, ועוד חזון למועד לסקירה זו.

מי שעשה פעולות ניכרות בשנה זו, היה הרב שלמה קונין, השליח לקליפורניה, שנכח בהתוועדות י"א ניסן תשל"ב, בה ביקש הרבי את בקשתו. מיד לאחר ההתוועדות הכניס פתק לרבי, כי הוא לוקח על עצמו עשרה אחוזים מע"א מוסדות שאמורים לקום בכל רחבי ארצות הברית.

ואכן, במהלך השנה הצליח להביא יותר מעשרה שלוחים חדשים, כאשר כל אחד מהם פתח בית חב"ד באחת מערי קליפורניה. בסיום המבצע, הפיק הרב קונין את "אלבום ע"א מוסדות", ובו תמונות ודיווחים על הפעולות שנעשו בקליפורניה במסגרת "ע"א מוסדות".

ב"ה, ט"ו תמוז ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

לכל הועדים העוסקים בהקמת
הע"א מוסדות
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך לפה שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לדבר בההוועדות חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז שנה זו בענין הקמת הע"א מוסדות (שנתכלאו ג' חודשים מאז דיבר בזה בפעם הראשונה, בהתוועדות י"א ניסן), הננו להקסכם:

א) להמציא לנו דו"ח בכתב מכל הנעשה (כולל גם דו"ח כספי) בכשך כ' החדשים התחל מי"א ניסן עד י"א תמוז.

ב) מכאן ועד י"א ניסן ה'תשל"ג הבע"ל, למסור ליום י"א בכל חודש דו"ח מפורט מהתקדמות העבודה בהנ"ל בשך החודש.

ג) באשר תכלית הדו"ח החדשיים היא לדעת מהן העבורות והפעולות, מובן שכל פי שמאידך סיבה שהיא לא מעלו כלום בשך החודש, אין עליהם לשלוח שום כתב בנוגע החודש ההוא, ור"ז מובן מעצמו שלא נעשה כלום בשך הזמן הנ"ל.

ד) כדי שבתוך ריבוי המכתבים שמצטברים המגיעים לכאן יהי' בנקל יותר להכיר בדו"חים המגיעים מיכף בהגיעם, נא לציין את המעטפה בה מונח הדו"ח בשם "מבצע השבעים ואחד מוסדות".

ה) באשר טוב שכל התלטה טובה תתחיל בפעולה כפשוטה (מיפסר על הטובא בלקו"ת ר"פ ויקרא אל משה), לכן עשוי זה בצורף למכתב זה הנשלח לאלה המוסדות החדשים שהתחילו כבר בהס-המתאת בסך מאה דולר על חשבון האחוזים שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבטיח בשעתו בחור השתתפות בהפעלים הנ"ל.

בשם יודיעו בהקדם מהנעשה בכהנ"ל.

בברכה כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

הוראות בנוגע לע"א מוסדות. הרב חודקוב כתב, הרבי הגיה

לחברי המטה נבחרו ר' אפרים וולף, ר' זושא וילימובסקי ור' ברוך גופין. האחרון נבחר למרכז המטה, ובפועל ניווט וניהל את הקמת המוסדות. המטה פעל בחסות אגודת חסידי חב"ד. כעבור זמן צורפו כחברים למטה גם ר' זושא פויזנר ור' צבי רוטנברג.

תוכנו של דו"ח האסיפה, הובא לידיעתו של הרבי שעות ספורות לאחר סיומה. בתגובה מסר הרב חודקוב, מזכירו של הרבי, לר' אפרים וולף הבהרות והוראות חשובות:

"נתבקשנו למסור לר' זושא וילימובסקי, ולכל אחד ואחד מהמשתתפים בקבלת ההחלטות על דבר ע"א מוסדות, שישלחו דו"ח מהדברים שנעשו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הדגיש שאופי הדו"ח צריך להיות על הבפועל-ממש. וממילא שישלחו דו"ח חודשי, ושישאר דו"ח זה אצל כל אחד מהשולחים, והדו"ח שיהיה ממש במספרים סטטיסטיים על פעולות ואנשים.

"זה נמסר על שם ר' זושא וילימובסקי היות והוא החותם הראשון, אך שייך גם לכולם, ולמסור לכולם, שכל אחד ואחד ימסור דו"ח על הפעולות בפועל ממש. מדי חודש בחודשו, בראש חודש יכתבו דו"ח קצר על הנעשה בכל אתר ואתר. שיעשו הדו"ח בכל חודש, ושלא יצטרכו להזכיר על כך מידי פעם".

הרבי משתתף בהוצאות

בשלב ראשוני החליט המטה לרכז רשימה של הצעות לייסוד מוסדות חדשים, הן בקנה מידה ארצי והן בקנה מידה מקומי, ולרכז רשימת עסקנים פוטנציאליים המוכשרים ומוכנים להתגייס לנשיאה בעול הקמת וקיום המוסדות שיוחלט על הקמתם.

כמו כן הוחלט במטה, שבמשך תקופה מסויימת ישאו המוסדות הקיימים בהוצאות שכר המטפלים בהקמת וביסוס המוסדות החדשים – במידת הצורך על פי החלטות המטה הארצי.

בהתאם לזאת, נשלח מכתב 'חוזר' לאנ"ש באה"ק ובו בקשה להציע מוסדות חב"דיים שיש צורך ואפשרות להקימם בשנת תשל"ב, בעלי אופי מקומי או בעלי אופי ארצי, תוך ציון הנימוקים המחייבים את הדבר. חברי המטה ערכו אסיפות רבות בהן דנו בהצעות שהוצעו בפניהם, והגו יחד רעיונות כיצד לקדם הלכה למעשה הקמת כל מוסד ומוסד.

כאשר הזמן נקף, הבינו חברי המטה, כי בכדי להקים מוסדות חדשים, חייבים להשיג סכומי כסף נכבדים. בהתאם לזאת התבקש כל אחד מאנ"ש לתרום לפחות 250 לירות בתרומה חד פעמית. כשבועיים לאחר הפניה אל כלל אנ"ש להשתתף במגבית, התקבלה בימטה הארצי המחאה בכתיבת ידו הרבי בסך שבעים ואחד (ע"א) דולר כהשתתפותו במגבית הכללית.

בהתוועדות י"ג תמוז, דיבר הרבי

מתנת יום־ההולדת שהרבי מבקש
מחסידיו - לימוד של דף־גמרא נוסף
מחרתיים ימלאו לאדמו"ר מלובביץ' 70 שנה ואלפי חסידים מכל קצווי־תבל ינהרו אל חצרו ב„איסטרן־פארק־וויי" * רבי מנחם מנדל שניאורסון אינו רק חביבם של רבבות חסידיו — גם שרי ממשלת ישראל ואלופי צה"ל רואים חובה לעצמם לפקוד את ביתו בבראם לניו־יורק * הוא גאון בתורה, שולט בתריסר שפות, בוגר הסורבון ומהנדס־מכונות מוסמך * בעל כוח־שיכנוע עצום וניתן במחק־לשון ומאור פנים * שני שקים גדולים עם אלפי מכתבים מגיעים אליו מדי יום * חסידים בירושלים מספרים, כי התזיר את כוח־הדיבור לנערה יהודיה בניו־יורק. שלקתה בהלם. איבדה את קולה ושנים לא הוציאה הגה מפיה
מאת מנחם ברש
העיקר והתפל
תורה וצדקה
"המהפכה הרוחנית"
רבי מנחם מנדל שניאורסון מחזר השבוע לא הניא

'ידיעות אחרונות' בתיאורים מפורטים על הכנות החסידים ליום הולדת השבעים

אלפי עולים מגרוזיה נקהלו לשמחה חסידית
זרמו מכל קצוי הארץ לקריית מלאכי כדי לציין יום הולדתו של הרבי מלובביץ'

למעלה: אלפי יהודי גרוזיה התאספו בנחלת הר חב"ד לרגל יום הולדת השבעים של הרבי

משמאל: 'ידיעות אחרונות' מספר על כינוס יהודי גרוזיה לכבוד יום הולדת הרבי

הערות התמימים
– הרבי מצרפם לע"א מוסדות

מדי שבוע בשבוע, יוצאים בישיבות חב"ד שברחבי תבל, חוברות וקונטרסים בשם "הערות התמימים ואנ"ש". לא רבים יודעים כי חוברות אלו החלו לצאת כחלק מהכנה ליום ההולדת השבעים, י"א בניסן תשל"ב. לאחר זמן צירף הרבי את המפעל הזה ל"ע"א מוסדות".

לראשונה החל הדבר בד' אמותיו של הרבי, בין התלמידים ב-770. הימים היו ימי שלהי חורף תשל"ב. לקראת יום הולדתו של הרבי קיבלו התמימים על עצמם להוסיף לסדר לימודם הרגיל, כשבעים דקות בלימוד 'ליקוטי-שיחות", סדרה שכללה באותן שנים "רק" תשעה כרכים.

תוך כדי לימוד זה התעוררו, מטבע הדברים, שאלות וקושיות ומנגד גם תשובות הערות וביאורים בשיחות הקודש. לאחר מחשבה החליטו ה'תמימים' להעלות כל זאת על הכתב, ולהוציא לאור גיליון שייקרא 'הערות התמימים'. כך הופיע לקראת שבת-קודש פרשת תצווה, י"א באדר תשל"ב – הגיליון הראשון של 'הערות התמימים'.

חלפו כמה חודשים, ואז החליטו ה'תמימים' נחמן שפירא, יעקב-יהודה-לייב אלטיין, שניאור-זלמן וילשאנסקי – להוציא לאור קובץ נאה, שיהיה לקט נבחר מההערות והביאורים שהתפרסמו עד אז בעלונים. החליטו ועשו. הקונטרס הוכן, וכשהוכנס לרבי קודם הדפסתו, הואיל הרבי להגיה את ה'פתח דברי'. כמו כן הוסיף התאריך ח"י אלול. הרבי אף ציין כי ישתתף בעשרה אחוזים מהוצאות ההדפסה מ'קרן השבעים' שהוקמה.

עוד אירוע במסגרת "ע"א מוסדות" אירוע ליהודי גרוזיה בקרית גת

"כל אחד שישאל את עצמו – לא את השני – כיצד הוא ניגש לעניין בנפשו בגופו ובממונו. בי"א ניסן הרבי דיבר על כך, ואחר כך קרא לכמה חסידים ל'יחידות", אותם החזיק במשך שעתיים! זמן בו יכל לקבל 30 עד 40 איש ליחידות! הרבי אמר לעשות את הכינוס הזה בו אנו נמצאים ולכן זו נתינת כוח, שנצא מהכינוס עם מסירות נפש.

בהרחבה אודות ע"א מוסדות. ביומנו של א' התמימים נכתב כדלהלן:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א היה מאוד בשמחה. אחר-כך החל הרבי לשיר לבדו 'כן בקודשי' ואחריו כל הקהל. הרבי אמר שכל אלו שייסדו או שמייסדים אחד מע"א מוסדות שיקחו 'לחיים'. הרבי מזג לכל אלה שניגשו. הרבי שאל את הראשון כמה מוסדות? הוא ענה 7 מוסדות שייסד. הרבי מזג לו 7 פעמים לכוסו. ניגשו כשלושים איש. הרבי שאל 'היכן ראביי רייטשיק?' והרבי מזג לו.

"הרבי רמז להרה"ח ר' יהודה ברוטראשוילי (קולאשער) גם כן שיאמר לחיים. הרבי מסר לר' צבי גנזבורג את המשקה שנשאר, עבור המייסדים בארץ-הקודש ת"ו".

בהתוועדות הרבי ביקש לשלוח דו"חות כל חודש. יומיים לאחר מכן, בט"ו תמוז, הוציא הרב חודקוב מכתב ובו כללים חדשים ליישום הוראות הרבי:

"מכאן ואילך לכתוב דו"ח כל י"א לחודש עד י"א ניסן תשל"ג. אם לא נעשה כלום באותו חודש, לא לשלוח כלל דו"ח. מצורף מאה דולר למוסדות שכבר החלו בהקמתם".

בחודשים הבאים נסע ר' ברוך גופין לאורכה ולרוחבה של ארץ ישראל, בכדי להיפגש עם מנהלי בתי חב"ד וחסידים שביקשו להקים מוסדות וארגונים במסגרת הפרוייקט. אל ר' ברוך התלוו בדרך כלל ר' זושא פויזנר ור' זושא וילימובסקי.

"נסענו יחדיו למקומות שונים קרובים ורחוקים, הפצנו את הוראות הרבי ופעלנו בתחומים מגוונים כדי לסייע להקמת מוסדות" – מספר ר' ברוך גופין – "ואכן ראינו פירות טובים כאשר קמו מוסדות בזה אחר זה".

המשימה הוכתרה בהצלחה

השלב הראשון של המבצע הסתיים בי"א ניסן תשל"ג. בו ביום פרסם הרב חנוך גליצנשטיין מאמר בעיתון 'שערים' תחת הכותרת: "חב"ד בסימן ע"א מוסדות" בו הסביר כי בשנה האחרונה נוסף 'ערך לשוני' בסלנג חב"די – "ע"א מוסדות". הרב גליצנשטיין ציטט את הוראת הרבי להקים ע"א מוסדות, ומסכם את הפעילות שנעשתה בארץ בשביל להגשים את המטרה-מתנה:

"המשימה הוכתרה בהצלחה מרובה.

ולמשל בארצנו הקדושה הוקמו במשך שנת השבעים עשרות בתי ספר לחינוך ילדי וילדות ישראל על מבועי התורה והחסידות, הוקמו ישיבות חדשות, הושקעו מאות רבות של אלפי לירות בהקמת בנינים לשיכון מוסדות אלה, נדפסו עשרות ספרים, נוסדו בתי חב"ד — מושג חדש בפעילות החב"דית בארץ — עשרות רבות של ספריות נפתחו בכל רחבי הארץ, מפעלי קליטה רבים הוקמו לקליטת העולים החדשים וביחוד עולי רוסיה, גרוזיה ובוכרה. ובסיכום מילאו חסידי חב"ד בארצנו הקדושה את המשימה הקדושה שהוטלה עליהם ביסדם שבעים ואחד מוסדות חדשים במשך שנה אחת, "שנת השבעים".

בחודש סיון תשל"ג, הופקה חוברת מיוחדת המסכמת את הקמת ע"א מוסדות בארץ הקודש. רשימת המוסדות שהוקמה, ארוכה למדי, והיא מכילה בתי חב"ד, בתי כנסת, מקוואות, ספריות, כמו גם אירועים רבים שנערכו לעולים חדשים.

להלן רשימה חלקית:

כפר חב"ד: גן חנה, ספריה תורנית, מקווה לנשים, אולם לחגיגות, מכינה לישיבה ועוד.

אגודת חב"ד: 'כוללי גרוזיה נחלת הר חב"ד, בתי כנסת לעולי גרוזיה בלוד ועוד.

חדרי תורה אור: 16 סניפים.

רשת: בתי ספר בנצרת, אור יהודה, לוד ונתניה. גני ילדים. מועדונים.

ירושלים: בית כנסת בית וגן, מפעל קליטה על ידי ר' יהושע יוזביץ. בית חנה — תיכון.

קרית גת: בית כנסת לעולי גרוזיה, תלמוד תורה כיתה א, בית חב"ד.

חיפה: תלמוד תורה.

לסיכום המבצע הופק אלבום ובו סקירה מצולמת אודות מוסדות חב"ד וקהילות חב"ד בארץ הקודש. האלבום "חב"ד בישראל" מהווה עד היום מסמך היסטורי מרשים המתעד את חיי חב"ד בארה"ק בשנים ההן.

האלבום עצמו אף הוא זכה להוראות מיוחדות, אותן קיבל הרב שמואל חפר, מנהל 'בית רבקה' ששאל בקשר לכיוון הפרסום בנוגע למוסדות חינוך, והרבי השיבו באגרת מכ"ד סיון תשל"ג:

"להשאיר התמונות שכבר ניתנו... להוסיף קצת תמונות והעיקר בהטעקסט להדגיש [הכוונה לכללות האלבום] **שהמדובר רק על דבר ההווה"** (מקדש מלך חלק ג' עמוד שטז).

אחד מאירועי "ע"א מוסדות" – בר מצוה ל-120 תלמידי 'חדרי תורה אור'

המבצע נמשך

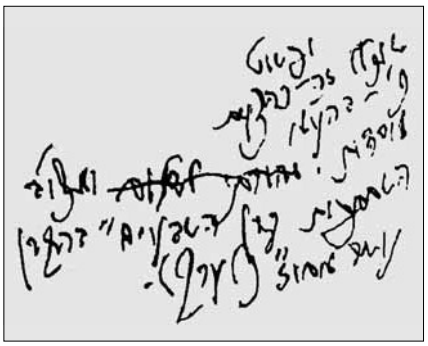
למרות שלמעשה המבצע הגדול הסתיים, ביקש הרבי בהתוועדות י"א ניסן תשל"ג, כי לשנה הבאה יקימו ע"ב מוסדות. ואכן, כבר בכנס אנ"ש שנערך בחול המועד פסח, הוחלט לפעול להקמת ע"ב מוסדות, כפי הוראת הרבי. כך גם נכתב בהחלטות הכנס:

"הכנס שולח ברכת עידוד לאנ"ש והתמימים שפעלו ועסקו בהקמת ע"א מוסדות חדשים וקורא לכללות אנ"ש כי השנה תהיה בהוספה בהקמת ע"ב מוסדות חדשים, וכפי הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א ביום הבהיר י"א ניסן השנה".

חלפה עוד שנה, ובהתוועדות י"א ניסן תשל"ד, הורה הרבי שכל מוסד שהוקם בשנת השבעים ובשנת השבעים ואחת ימנו מי שידווח על מצב המוסד בהווה ועל התוכניות בעתיד. הרבי הוסיף ואמר שענין זה הוא 'נזכרים ונעשים' ודבר זה ייתן בסיס חזק להתפשטות והתרחבות המוסדות הקיימים, וכן התייסדות מוסדות חדשים.

הרבי אוסר על הקמת שתי מוסדות!

כאמור, חסידים רבים שיגרו לוועדת ע"א מוסדות רעיונות למוסדות חדשים. הוועד

מר שז"ר הציע להקים קרן שתסייע לתלמידות 'בית רבקה' לנסוע למקומות הקדושים. הרבי השיבו תשובה חיובית והוסיף: "ופשוט שנכלל זה כהצעת כבודו בהע"א מוסדות ומצו"ב השתתפות "קרן השבעים" בהקרן, עשר אחוז (לערך)".

ברר ובדק, ועל חלק השיב תשובה בעצמו, וחלק שיגר לאישורו של הרבי. מתוך שלל ההצעות, הרבי אסר להקים שתיים מהן:

בחודש אדר תשל"ג התקבל מכתב מ'אחד החפץ בעילום שמו', בו הוא מציע להקים קופה שתסייע לנסוע לרבי עבור אלו שטרם היו אצל הרבי ואין בידם לרכוש כרטיס טיסה. האלמוני הציע לגבות כעין מס מכל אשר ידבנו לבו, ובכסף הזה להעניק סיוע לשם המטרה האמורה: "ויותר ממה שיעשו עם האיש הנ"ל, כל אחד יעשה לעצמו, שיזכה שעל ידו בא יהודי לבית המקדש".